

ДЕМОНСТРАТИВНА ДИТИНА

Дитина почала кривлятися, привертати до себе надмірну увагу, свідомо порушує правила поведінки. Як впоратися з малою «кривлякою»?

Скоріше за все це є прояви демонстративності.

Демонстративність - дуже часто трапляється як особистісна особливість. Як виявляється з самої назви, вона проявляється в тому, що дитина весь час намагається себе показати, продемонструвати оточуючим. В основі цього лежить підвищена потреба в увазі до себе. Іноді вона настільки сильна, що дитина прагне завжди бути в центрі уваги.

Звичайно, дітям з високою демонстративністю властива любов до прикрас. Для залучення уваги можуть використовуватися найрізноманітніші засоби: кривляння, порушення поведінки і навіть навмисна сором'язливість, коли дитина як би говорить: «Подивіться, як я соромлюся!».

Джерелом демонстративності, що яскраво виявляється вже в дошкільному віці, звичайно, є недолік уваги дорослих до дітей, що почувають себе в родині «закинутими», «недолюбленими». Буває, що дитині виявляється достатня увага, але вона його не задовольняє в силу гіпертрофованої потреби в емоційних контактах.

Демонстративність – це погано чи добре?

Як і будь-яка інша особистісна особливість, демонстративність сама по собі не є негативною або небажаною рисою, хоча часом вона може призводити до труднощів у вихованні дитини. Зате вона може стати джерелом дуже дієвої мотивації: дитина з високим рівнем демонстративності готова витратити великі зусилля на ту діяльність, яка приносить їй увагу оточуючих і успіх. Наприклад, переважна більшість відмінників – це діти з високою демонстративністю. Крім того, демонстративність необхідна для занять майже будь-яким видом мистецтва. Якщо у дитини немає потреби привернути увагу оточуючих до себе і до своїх переживань, то навряд чи вона зможе і буде успішно малювати, грати на гітарі або виступати на сцені (для акторської діяльності демонстративність має особливо велике значення).

Уявні хвороби

Нерідко, для залучення до себе додаткової уваги демонстративні діти «експлуатують» наявні у них захворювання (ведуть себе так, ніби їх хвороба значно більш важка, чим вона є насправді) або навіть «створюють» собі хвороби. Для цього достатньо особливо уважно прислухатися до свого організму. «Не болить у мене голова? А горло? Теж ні. А живіт? О, здається, мене трохи нудить!». Внутрішні органи «не люблять» занадто пильного контролю за своєю роботою. Таке дослухання до себе порушує нормальну автоматичну регуляцію тілесних процесів - і справді можуть виникнути нудота, болі, спазми.

Надмірні хвилювання оточуючих з приводу самопочуття дитини спонукають її дедалі частіше вдаватися до цього способу залучення до себе уваги. Потім той же механізм починає використовуватися і для більш практичних цілей - наприклад, для ухилення від майбутньої контрольної, до якої дитина недостатньо готова.

Негативне самопредставлення

При цьому варіанті розвитку дитина для залучення до себе уваги оточуючих використовує порушення правил поведінки. Вона зображує «жахливудитину», оскільки впевнена в тому, що ніяким іншим способом їй не вдалося б виділитися, стати помітною. Дорослі своєю поведінкою підтримують це уявлення: вони лають і читають їй нотації, поки бешкетує, і з полегшенням забувають про дитя, коли вона не надовго припиняє свої безчинства.

Парадоксальним чином ті форми звернення, які дорослі використовують для покарання, виявляються для дитини заохоченням. Справжнім покаранням є лише позбавлення уваги. Будь-які ж емоційні прояви дорослого сприймаються дитиною як безумовна цінність, незалежно від того, чи виступають вони в позитивній формі (похвала, схвалення, усмішка) або в негативній (зауваження,

покарання, крик, лайка). Домогтися позитивної реакції важче, ніж негативної - і дитина обирає найпростіший шлях.

Як обходитися з «негативістами»

Рекомендації при негативному самопред'явленні прості, хоча їх не завжди буває легко дотримуватися. Основний принцип –це чіткий розподіл, регуляція уваги до дитини за формулою: увага приділяється їй не тоді, коли вона погана, а коли - хороша. Тут головне –помічати дитину саме в ті хвилини, коли вона непомітна, коли не скандалить і не намагається привернути до себе увагу певними витівками. Якщо ж починаються такі витівки, то будь-які зауваження треба звести до мінімуму.

Особливо важливо, щоб дорослі відмовилися від яскравих емоційних реакцій, бо їх-то дитина і домагається. Активно емоційне ставлення до витівок демонстративності «негативістам» - це фактично не покарання, а заохочення.

Якщо провина настільки серйозна, що залишити її без уваги неможливо, то покарання має бути гранично беземоційним. Наприклад, якщо дитина хоче дивитися телевізор–вимкнути його, вийняти шнур і заховати, сказавши лише: «До завтра дивитися телевізор не будеш», а потім не звертати уваги на всі крики про те, що «змусить віддати шнур», «розіб'є і викине телевізор» і т.д.

Задовольнити ненаситну потребу дитини з негативним самопредставленням в увазі до себе буває дуже непросто. Необхідно знайти сферу, в якій вона зможе реалізувати свою демонстративність. У данному випадку особливо підходять театральні заняття. Дитина з негативним самопредставленням весь час грає якусь роль - і тому потрібно дати їй грати не в житті, а на сцені. При цьому немає необхідності спеціально піклуватися про її успішність. Вона майже напевно зуміє добитися успіху на сцені і без чиєї-небудь допомоги: акторство–її стихія.

Як повернути фантазера на землю

Уяву дитини потрібно направити на вирішення реальних творчих завдань. Крім того, дитині потрібна така сфера, яка наситить її незадоволену потребу в увазі до себе. Обидві ці цілі одночасно можуть бути досягнуті завдяки діяльності, пов'язаної з мистецтвом, - скажімо, заняття у гуртку малювання. У цієї реальної творчої діяльності дитині необхідно відразу забезпечити емоційне підкріплення, увагу, відчуття успіху.

Якщо у дитини немає ніяких художніх здібностей, то можна рекомендувати заняття абстрактним живописом. Після показу репродукцій або, що ще краще, картин на виставці, після того як дитина переконається, що абстрактний живопис дійсно існує і користується суспільним визнанням, їй пропонується самій спробувати створити щось подібне. Яскраві декоративні малюнки взагалі добре вдаються дітям, а дітям з розвинутою уявою (як при відході від діяльності) - особливо. "Шедеври" обов'язково слід вивішувати для прикраси квартири і з гордістю показувати всім, хто приходить в будинок. Вони дійсно красиві, а головне, немає ніяких критеріїв для строгої оцінки і вже тим більше - для засудження.

Слухаючи подібні рекомендації, батьки і вчителі нерідко висловлюють побоювання в тому, що при постійній похвалі, підвищеній увазі до дитячих успіхів у дитини може розвинутися «зарозумілість» (посилитися демонстративність). За таких сумнівів варто ще раз підкреслити, що демонстративність - це не недолік, а особистісна особливість, яка, як і будь-яка інша особистісна особливість, призводить до позитивних або негативних проявів у залежності від обставин життя дитини. Ця особливість складається дуже рано. Далі вона може розвиватися або природно (якщо зустрічає розуміння у оточуючих) і тоді призведе зовсім не до «зарозумілості», а до адекватної самооцінки й умінню мужньо долати труднощі і невдачі, або протиприродно - у негативних формах або у формі відходу від діяльності, що загрожує невдачею.

У психології добре відомо, що загнана всередину, нереалізована демонстративність може породити одне із серйозних психічних захворювань - істерію.

Тому батькам варто придивитися до своїх чад і кожного дня дарувати їм свою любов, увагу і ніжність. Успіхів вам!